

FÖRVALTNINGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 40/2004 rd

Statsrådets utredning med anledning av gemensamma grundprinciper för en integrationspolitik för invandrare inom Europeiska unionen

Till stora utskottet

INLEDNING

Remiss

Stora utskottet sände den 27 oktober 2004 statsrådets utredning med anledning av gemensamma grundprinciper för en integrationspolitik för invandrare inom Europeiska unionen (E 111/2004 rd) till förvaltningsutskottet för eventuella åtgärder.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- specialplanerare Meri-Sisko Eskola, arbetsministeriet
- regeringsråd Eero Koskeniemi, inrikesministeriet
- samordnare av invandringsfrågor Anu Wikman-Immonen, Finlands Kommunförbund.

STATSRÅDETS UTREDNING

Förslagens huvudsakliga innehåll

Det är meningen att grundprinciperna för integration av invandrare ska utgöra gemensamma ramar för integrationen av invandrare i EU. Principerna är enligt ordförandelandets förslag följande:

1. Integration är en dynamisk dubbelriktad process för ömsesidigt tillmötesgående mellan invandrare och invånare i medlemsstaterna.
2. Integration innebär respekt för Europeiska unionens grundläggande värderingar.
3. Sysselsättning är en väsentlig del av integrationsprocessen och avgörande för invandrarernas delaktighet.
4. Grundläggande kunskaper om värdsamhällets språk, historia och institutioner är nödvändiga för integration. Det är viktigt att invand-

rare ges tillfälle att förvärva dessa grundläggande kunskaper.

5. Utbildningsinsatser har avgörande betydelse när det gäller att hjälpa invandrare och särskilt nästa generation att mer framgångsrikt och aktivt delta i samhällslivet.

6. Bättre integration kräver att invandrare har samma rättigheter som medlemsstaternas medborgare och att rättigheterna tillämpas utan diskriminering.

7. Ett tätt samspel mellan invandrare och medlemsstaternas medborgare är en grundläggande mekanism för integration. Insatser mot diskriminering, gemensamma forum, information om invandrare och deras kulturer samt stimulerande levnadsförhållanden ökar samspelet mellan invandrare och medlemsstaternas medborgare.

8. EU:s stadga om de grundläggande rättigheterna garanterar utövandet av olika kulturer och religioner, och detta måste tryggas om utövandet inte strider mot andra okränkbara europeiska rättigheter.

9. Invandrarnas medverkan i den demokratiska processen och i utformningen av politik som berör dem stöder deras integration.

10. Det är viktigt att låta integrationsaspekten genomsyra alla politikområden och förvaltningsnivåer när politiken utformas, genomförs och utvärderas.

11. Det är nödvändigt att ta fram klara mål, indikatorer och utvärderingsmekanismer för att anpassa politiken, utvärdera framstegen inom integrationen och effektivisera informationsutbytet.

12. EU:s ministerråd för rättsliga och inrikes frågor antog dessa principer med vissa justeringar den 19 november 2004. Principerna ingår i de slutsatser som Europeiska rådet avses anta på mötet den 16—17 december 2004.

Regeringens ståndpunkt

Finland ser nyttan med att ta fram gemensamma europeiska principer, men påpekar ändå att integrationen av invandrare hör till den nationella behörigheten. Integrationsmålen och integrationsåtgärderna beror på medlemsstatens sociala, ekonomiska och politiska struktur samt på invandringens karaktär och struktur. I praktiken bör principerna och bedömningsmekanismerna för integrationen av invandrare vara nationella också av den orsaken att medlemsländerna befinner sig i mycket olika utvecklingsskeden när det gäller invandring och integration.

Finland anser i och för sig att de principer som ordförandelandet föreslår är motiverade: de beaktar att integration är en ömsesidig process där både invandrare och i synnerhet värdsamhället har sitt ansvar. I princip skulle man också kunna ta upp frivilligorganisationernas samt arbetsgivar- och arbetstagarorganisationernas roll när det gäller att integrera invandrare.

Finland välkomnar tanken om att integration innebär respekt för de grundläggande europeiska värderingarna. Denna respekt får ändå inte

innebära att invandrarna måste anpassa sig och uppföra sig exakt såsom alla medborgare i värdlandet förväntas uppföra sig. Ett sådant krav kan leda till diskriminering och kulturkonflikter. En lyckad integrationsprocess kännetecknas av att invandraren godtar och iakttar samhällsvärderingarna. Den nationella lagstiftningen utgör de grundläggande värderingar som alla medborgare i respektive medlemsland måste följa.

Principerna fastslår att sysselsättning är en väsentlig del av integrationen, och denna uppfattning är riktig enligt Finlands mening. Det vore viktigt att i detta sammanhang även uppmärksamma att kvinnor och män har olika behov när det gäller integration och dessutom också beakta jämställdhets- och icke-diskrimineringsaspekterna. Dessutom understryker Finland att principerna i större utsträckning borde beakta integrationsbehoven bland barn, ungdomar och kvinnor (utanför arbetslivet).

Finland önskar att invandrarna integreras så att de kan bevara sitt eget språk och sin egen kultur. I Finland avses med integration "invandrans individuella utveckling med målet att delta i arbetslivet och samhällslivet och samtidigt bevara sitt språk och sin kultur".

Vidare betonar Finland invandrarnas möjligheter att utnyttja de kunskaper och färdigheter de förvärvat i sitt hemland. Detta framgår i och för sig delvis av de närmare förklaringarna till principerna. Dessutom betonar Finland invandrarnas möjligheter att kunna dra nytta av sin utbildning och arbetslivserfarenhet i hem- eller avreselandet. Integrationen kan ske smidigare om invandraren erbjuds möjlighet att utbilda sig i det nya hemlandet.

Enligt ordförandelandets förslag bör integrationen också riktas in på olika grupper, till exempel gästarbetare, fast bosatta, barn till invandrare, etablerade minoriteter, högutbildade flyktingar samt lågutbildade och personer som saknar utbildning.

Finland noterar att endast vissa av principerna kan tillämpas på alla dessa grupper. Exempelvis skiljer sig gästarbetarnas rättsliga ställning i Finland väsentligt från den ställning som en invandrare bosatt i en annan medlemsstat har.

Integrationspolitiken siktar på icke-diskriminering och goda etniska relationer samt jämställdhet.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Utskottet menar att det i princip är välkommet med gemensamma europeiska principer för integrationen av invandrare. Exempelvis har informations- och erfarenhetsutbytet mellan medlemsländernas nuvarande samarbetsnätverk upplevts som meningsfullt. Utskottet vill ändå i likhet med regeringen påpeka att integrationen hör till den nationella behörigheten. Integrationspolitikens mål och åtgärder beror bl.a. på medlemslandets sociala, ekonomiska och politiska struktur. Medlemsländerna befinner sig dessutom i olika utvecklingsskeden när det gäller invandring och integration. Insatserna för integration beror på medlemslandets servicestruktur, orsaken till invandringen och invandrarens egna behov. Dessutom är det viktigt att tillhandahålla tillräckliga resurser för integrationsåtgärderna.

Utskottet har granskat integrationsfrågor ur ett nationellt perspektiv i sitt betänkande om statsrådets redogörelse för genomförandet av integrationslagen (FvUB 20/2002 rd — SRR 5/2002 rd).

Utskottet betonar vikten av en övergripande integrationsstrategi. Invandrings- och integrationsfrågorna hänger ihop, och enligt utskottets uppfattning ska de behandlas ihop sinsemellan och även med andra politikområden. En lyckad integration kännetecknas av en öppen, överskådlig och regelbunden dialog med organisationer och det civila samhället. Det är också viktigt att principerna betonar att integration handlar om samspel där ansvaret ligger både på värdsamhället och på invandraren själv.

Utskottet välkomnar i likhet med regeringen tanken om att integration innebär respekt för de

grundläggande europeiska värderingarna, utan att för den skull glömma invandrarens eget språk och egen kultur. Samtidigt måste kampen mot antisemitism, rasism och främlingsfientlighet fortsätta. En lyckad integration av invandrare bl.a. förebygger utslagning, ökar den sociala sammanhållningen och stärker trygghetskänslan och den kulturella mångfalden.

Utskottet vill lyfta fram språkkunskaper, samhällskunskaper samt kunskaper och färdigheter som gäller vardagslivet som viktiga förutsättningar för integration. Dessutom pekar utskottet på att man bör stödja integrationen av dem som befinner sig utanför arbetslivet, exempelvis barn, äldre och kvinnor i hemmen.

Sysselsättning är en väsentlig del av integrationsprocessen. Utskottet betonar att en invandrare integreras lättare om det är möjligt att få ett adekvat jobb, eftersom invandraren då verkligen motiveras att integrera sig och att skaffa sig de behövliga språkkunskaperna. Alla invandrare har ändå inte någon utbildning eller något yrke i bagaget. Utskottet anser det vara viktigt att invandrare erbjuds möjlighet att utbilda sig i sitt nya hemland.

Utskottets ståndpunkt är att de principer som rådet för rättsliga och inrikes frågor antagit är acceptabla för Finland.

Utlåtande

Förvaltningsutskottet meddelar

att utskottet omfattar statsrådets ståndpunkt.

FvUU 40/2004 rd — E 111/2004 rd

Helsingfors den 14 december 2004

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Matti Väistö /cent
vordf. Veijo Puhjo /vänst
medl. Sirpa Asko-Seljavaara /saml
Nils-Anders Granvik /sv
Lasse Hautala /cent
Rakel Hiltunen /sd
Hannu Hoskonen /cent
Esko Kurvinen /saml

Lauri Kähkönen /sd
Kari Kärkkäinen /kd
Lauri Oinonen /cent
Heli Paasio /sd
Satu Taiveaho /sd
Tapani Tölli /cent
Ahti Vielma /saml
Tuula Väättäin /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Minna-Liisa Rinne.